

**ELS OCELLS HIVERNANTS
DEL CAP NORFEU**

Per ALEIX COMES I HERRERA, PONÇ FELIU I LATORRE,
TONI LLOBET FRANÇOIS

PREMIS JUVENILS DE MEDI AMBIENT I NATURA
"JOSEP MARIA ÁLVAREZ"

SEGON PREMI (de 14 a 16 anys) 30-V-1991

INTRODUCCIÓ

Una nit d'agost, al campament-ruta de la IAEDEN a l'Albera de l'any 1989, se'ns va acudir la idea d'estudiar amb profunditat el cap Norfeu, que és una península a la zona del cap de Creus, entre Roses i Cadaqués, molt ben delimitada, ben conservada, amb diversitat d'ambients i d'una bellesa excepcional, capaç d'encisar qualsevol persona, encara que no estigui molt interessada en la natura.

La primera visita que vam fer-hi tots tres junts va ser el mateix setembre. Vam passar-hi dos dies, dormint sota els estels i gaudint d'una impressionant sortida de sol sobre la punta de la Figuera. De mica en mica vam anar descobrint els racons insospitats d'aquesta aïllada península. Vam observar-hi, possiblement per darrera vegada, el xoriguer petit.

Però no només va ser la fauna allò que més ens impressionà, sinó també els imposants espadats i les fresques valls, que condueixen a acollidores cales d'aigües netíssimes i refrescants, on ens vam banyar després d'una esgotadora caminada sota un sol sufocant.

Més endavant, tant nosaltres com els nostres pares ens adonàrem de certs problemes, sobretot de la dificultat d'accedir-hi, i de fer-ho d'una forma regular. Qui tingués cotxe i no anés a escola!

La impossibilitat d'anar-hi regularment ha estat la principal limitació a l'hora de fer aquest treball. Veient les dades que teníem, la gran majoria a l'hivern a causa del període de vacances escolars i per allò d'any nou vida nova, vam decidir de fer el treball sobre aus hivernants. També hem estudiat altres aspectes a part del poblament ornític de la zona, com poden ser els mamífers, els amfibis, els rèptils, els molluscs, els miriàpodes i els crustacis, bàsicament, però per la dificultat d'observació sense molestar l'individu, o per la manca de documentació, no ens ha estat possible enllestir-ho per a aquest treball. A més, l'extensió excessivament reduïda que havia de tenir el treball també ha estat un factor que ens ha condicionat.

Malgrat tot, però, estem satisfets del nostre treball. En el decurs de l'estudi hem efectuat un total de quinze sortides en època hivernal a la zona, que si bé no han estat tantes com hauríem volgut, han estat suficients a l'hora d'arribar a conèixer amb força exactitud quins són els ocells hivernants a la zona i quines peculiaritats presenten al paratge concret del cap Norfeu.

La península del cap Norfeu està formada per roques metamòrfiques. La vegetació autòctona original consistia bàsicament en boscos de suro i alzines, que foren talats per aprofitar-ne la fusta, per fer terrasses i plantar-hi vinyes o bé per crear pastures per als ramats, ja que és una zona molt fàcil de controlar pel fet que és una península amb un istme molt estret. La tala de boscos i l'abandonament de les vinyes han estat la causa que la vegetació original, de la qual queden petits reductes, hagi estat substituïda per comunitats de garriga, en la seva major part, i bosquets de pins on els incendis (més poc freqüents aquí que en zones veïnes a causa del seu aïllament) no han arribat, i màquia a la punta. En tot el cap Norfeu només hi ha una deu d'aigua permanent, i per tant l'hàbitat aquàtic d'aigua dolça hi és pràcticament inexistent, si exceptuem la propera riera de cala Jóncols. En resum, podríem dir que es tracta d'una zona costanera típicament mediterrània, amb escassetat de pluges, temperatures força elevades i vent abundant.

En darrer lloc tan sols ens resta agrair als nostres pares que ens hagin acompanyat pacientment en aquest bonic indret, i expressar, també, el nostre agraïment a tothom que en major o menor mesura ens ha ajudat a l'hora de realitzar aquest estudi.

OCELLS OBSERVATS AL CAP NORFEU DES DE 1989 A 1991
(Observacions fetes al llarg de les diverses estacions)

NOM COMÚ	NOM CIENTÍFIC
Ocell de tempesta	<i>Hydrobates pelagicus</i>
Baldriga puffí	<i>Puffinus puffinus</i>
Baldriga cendrosa	<i>Calonectris diomedea</i>
Corb marí gros	<i>Phalacrocorax carbo</i>
Corb marí emplomallat	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>
Mascarell	<i>Sula bassana</i>
Martinell blanc	<i>Egretta garzetta</i>
Arpella vulgar	<i>Circus aeruginosus</i>
Arpella pàl·lida	<i>Circus cyaneus</i>
Aligot comú	<i>Buteo buteo</i>
Àguila cuabarrada	<i>Hieraaetus fasciatus</i>
Àguila calçada	<i>Hieraaetus pennatus</i>
Xoriguer comú	<i>Falco tinnunculus</i>
Xoriguer petit	<i>Falco naumanni</i>
Falcó pelegrí	<i>Falco pelegrinus</i>
Falcó cama-roig	<i>Falco vespertinus</i>
Perdiu roja	<i>Alectoris rufa</i>
Territ variant	<i>Calidris alpina</i>
Gavià argentat	<i>Larus cachinnans</i>
Gavina vulgar	<i>Larus ridibundus</i>
Gavina capnegra	<i>Larus melanocephala</i>
Xatrac bec-llarg	<i>Sterna sandvicensis</i>
Gavot	<i>Alca torda</i>
Tudó	<i>Columba palumbus</i>
Colom	<i>Columba livia domestica</i>
Tórtora	<i>Streptopelia turtur</i>
Puput	<i>Upupa epops</i>
Blauet	<i>Alcedo atthis</i>
Abellerol	<i>Merops apiaster</i>
Enganyapastors	<i>Caprimulgus europaeus</i>
Cotoliu	<i>Lullula arborea</i>
Cogullada fosca	<i>Galerida theklae</i>
Alosa	<i>Alauda arvensis</i>
Falciot negre	<i>Apus apus</i>
Falciot pàl·lid	<i>Apus pallidus</i>
Ballester	<i>Apus melba</i>
Oreneta cuablanca	<i>Delichon urbica</i>
Oreneta vulgar	<i>Hirundo rustica</i>
Oreneta cua-rogenca	<i>Hirundo daurica</i>
Roquerol	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>
Titella	<i>Anthus pratensis</i>
Grasset	<i>Anthus spinoletta</i>
Cuereta blanca	<i>Motacilla alba</i>
Cuereta torrentera	<i>Motacilla cinerea</i>
Còlit ros	<i>Oenanthe hispanica</i>
Còlit negre	<i>Oenanthe leucura</i>
Cotxa fumada	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Cotxa cua-roja	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>

Bitxac comú
Bitxac rogenic
Pit-roig
Rossinyol
Merla blava
Merla
Tord
Griva
Tallarol de casquet
Tallarol capnegre
Tallarol trencamates
Tallareta cuallarga
Mosquiter comú
Bosqueta vulgar
Cargolet
Bruel
Pela-roques
Mastegatxtes
Capsigrany
Botxí
Mallerenga carbonera
Mallerenga cuallarga
Estornell
Garsa
Cornella
Caua
Corb
Passerell
Pinsà
Cardina
Verdum
Garrafó
Trencapinyes
Pardal comú
Pardal xarrec
Pardal roquer
Pardal de bardissa
Cercavores
Sit negre
Hortolà
Gratapalles
Cruixidell

Saxicola torquata
Saxicola rubetra
Erithacus rubecula
Luscinia megarhynchos
Monticola solitarius
Turdus merula
Turdus philomelos
Turdus viscivorus
Sylvia atricapilla
Sylvia melanocephala
Sylvia conspicillata
Sylvia undata
Phylloscopus collybita
Hippolais polyglotta
Troglodytes troglodytes
Regulus ignicapillus
Tichodroma muraria
Ficedula hypoleuca
Lanius senator
Lanius excubitor
Parus major
Aegithalos caudatus
Sturnus vulgaris
Pica pica
Corvus corone
Corvus monedula
Corvus corax
Acanthis cannabina
Fringilla coelebs
Carduelis carduelis
Carduelis chloris
Serinus serinus
Loxia curvirostra
Passer domesticus
Passer montanus
Petronia petronia
Prunella modularis
Prunella collaris
Emberiza cia
Emberiza hortulana
Emberiza cirius
Millaria calandra

OCELL DE TEMPESTA (*Hydrobates pelagicus*)

A causa dels seus hàbits nocturns, pelàgics, la seva mida petita i els seus costums solitaris units a la dificultat d'observar-lo des de terra, en el decurs de l'estudi, tan sols l'hem observat en dues ocasions. Tot i això, creiem que es tracta d'un ocell de presència regular durant el període d'hivernada.

Reforça la nostra teoria el fet que els pescadors dels ports propers l'observin amb relativa freqüència, tant posats sobre les embarcacions en dies de tempesta, com volant al voltant d'elles.

També l'hem observat en període estival, amb barca. Per això creiem que caldria aprofundir l'estudi de l'espècie en la zona del cap de Creus per saber si es tracta només d'un hivernant o també d'una espècie nidificant.

BALDRIGA PUFÍ (*Puffinus puffinus*)

La presència d'aquesta espècie pelàgica vora la costa ve condicionada pels factors meteorològics. És per això que l'observem de tant en tant, però sempre en grans quantitats (en una ocasió més de 5.000 exemplars). S'acosta al litoral quan bufa llevant i/o hi ha mar de fons. En aquestes ocasions es poden veure fins i tot sense prismàtics, ja que hi ha estols a menys de cent metres de la costa.

El comportament gregari de l'espècie es produeix sobretot a l'hivern, quan vénen exemplars d'altres zones davant les costes empordaneses.

CORB MARÍ GROS (*Phalacrocorax carbo*)

És un dels ocells marins que veurem amb seguretat si visitem el cap Norfeu a l'hivern, tot i que mai es veu en grans quantitats (sempre en grups de dos a set exemplars). En dies en què el mar està mogut solen pescar en aigües de la badia de cala Jóncols. Quan el mar ho permet, s'estan a les roques de vora mar, a la punta o al Bisbot.

MÀSCARELL (*Sula bassana*)

Aquest ocell marí és molt freqüent a tot el litoral empordanès. Al cap Norfeu el podem observar des de la punta, passant lluny a l'horitzó, fins que es fa invisible, o bé més a prop fent picats. Cal remarcar que aquí podem gaudir d'unes imatges poc freqüents: com que el punt d'observació és força elevat i els ocells se submergeixen molt a prop de la costa, podem veure els mascarells sota l'aigua, car aquesta és neta i transparent.

ARPELLA PÀLLIDA (*Circus cyaneus*)

Aquest rapinyaire el podem considerar com a un hivernant regular. L'hem observat aproximadament en un terç de les visites hivernals a la zona. Som del parer que una parella (hem observat tant el mascle com la femella) hiverna a la zona que va de Roses a Cadaqués.

ALIGOT COMÚ (*Buteo buteo*)

Tan sols hem detectat la presència de l'aligot en el primer hivern del nostre estudi, en què el vam observar el 100% de les visites, i per tant és de suposar que es tractava d'individus amb presència permanent al cap Norfeu. Aquest hivern, però, no l'hem observat en cap ocasió.

ÀGUILA CUABARRADA (*Hieraaetus fasciatus*)

Aquesta majestuosa àliga no és molt freqüent al cap Norfeu. Els individus observats deuen provenir de les serralades properes, on té punts de cria, i el cap Norfeu deu ser part del seu territori de cacera, ja que els conills, peça bàsica de l'alimentació de l'àliga cuabarrada, hi són abundants. En alguna ocasió fins i tot l'hem observat aturada als penya-segats.

XORIGUER COMÚ (*Falco tinnunculus*)

El xoriguer és un dels ocells més típics del cap Norfeu, on és present tot l'any i hi cria. És molt freqüent veure'l caçant i fent l'aleta en busca d'aliment. A l'hivern hi té una presència regular que oscil·la entre un i cinc exemplars.

FALCÓ PELEGRÍ (*Falco peregrinus*)

Aquest falcó, que també és present a la zona durant tot l'any, hi té una hivernada regular. La majoria de les vegades hem observat només un sol exemplar jove, que s'estava entre el cap Norfeu i la punta de la Figuera, encara que de tant en tant també en podem observar algun exemplar adult.

PERDIU ROJA (*Alectoris rufa*)

La perdiu és una de les espècies més representatives de la garriga ibèrica. Si bé la manca de cultius no proporciona gaire aliment a l'espècie durant l'hivern, el cap Norfeu, poc freqüentat pels caçadors i amb una cobertura arbustiva força important (brolles de bruc i estepa, bàsicament), ofereix un refugi segur a aquest ocell durant la temporada de caça.

Al cap Norfeu espantarem petites volades de perdius de fins a 15 exemplars, que normalment romanen a les zones altes dels pendents assolellats i coberts de brolla. Des d'aquí poden fugir volant a gran velocitat, i es deixen caure fins al fons de les petites valls si són molestades.

Esperant pacientment des d'un lloc amb bona vista, cap al mes de febrer, podem tenir la sort de descobrir alguns exemplars parats, gràcies al cant característic dels mascles. De vegades algunes d'aquestes perdius es deixen apropar força; normalment són ocells provinents de granges, deixats anar pels caçadors per buidar les cartutxeres la temporada vinent. No trigaran a ser localitzats i caçats per les àligues cuabarres o per les guilles que fan cau al Norfeu.

GAVIÀ ARGENTAT (*Larus cachinnans*)

Bonic però desgraciadament no prou valorat pel seu elevadíssim nombre, el gavià argentat és l'ocell més freqüent al cap Norfeu tant a l'hivern com en període de cria.

L'esvelta figura del gavià pot ser observada des de molts punts, bàsicament els penya-segats de la punta i la zona del Bisbot. El nombre d'ocells observats és un xic major a l'hivern, car alguns exemplars provinents de l'interior de la plana vénen a pernoctar a la costa del cap de Creus.

Cada vegada és més abundant i els pocs exemplars que encara s'alimenten de peix o recursos marins són els sedentaris al cap Norfeu.

GAVINA VULGAR (*Larus ridibundus*)

Aquest ocell aquàtic és molt abundant en el paisatge hivernal de les costes catalanes, i el cap Norfeu no n'és una excepció. La veurem sempre al mar, a vegades parada a les roques, i més rarament a les petites cales. Quan fa tramuntana solen arrecerar-se a la cara sud, lloc ric en aliments i on no reben els efectes del fort vent empordanès. El nombre d'exemplars que hivernen a la zona és variable però constant, depenent del fred i de l'aliment. Grans grups es concentren a les platges properes per pernoctar-hi. La seva observació està pràcticament assegurada.

GAVINA CAPNEGRA (*Larus melanocephala*)

Aquest altre tipus de gavina que a l'hivern presenta un plomatge gairebé blanc, és present en aquesta època en un reduït però constant nombre a la Badia de Roses. Al cap Norfeu la veurem normalment mar endins, tot i que en dies de fort vent de llevant en podem observar grups sedimentats als refugis que ofereixen les cales del cap Norfeu (grup màxim de 47 exemplars).

XATRAC BEC-LLARG (*Sterna sandvicensis*)

Un altre visitant hivernal és el xatrac bec-llarg, el xatrac de la Mediterrània en aquesta època. Al cap Norfeu podem observar-lo amb seguretat, bàsicament a les zones rocoses litorals. Gairebé mai el trobarem mar endins si no es tracta d'un grup en migració, car s'alimenten de peixos bentònics que pesquen tirant-se fent picats sobre ells. A la nit es reuneixen en petits grups per dormir (grups de 5 a 12 exemplars), ja sigui en platges properes (Montjoi, Jóncols, etc.), o prop de la costa en llocs arrecerats.

COLOM (*Columba livia*)

Durant tot l'any, però de forma irregular, es veuen passar grups de coloms roquers de la forma domèstica vora els penya-segats del Norfeu. Tot i que de vegades hem observat fins a 3 exemplars amb la coloració pròpia de la forma *Columba livia livia*, estem gairebé segurs que es tracta d'individus domèstics procedents dels masos del voltant.

Els grups de coloms que visiten el cap Norfeu durant l'hivern no deuen buscar aliment, ja que no hi ha camps de cultiu a la zona. Suposem que van de pas, és a dir voregen els penya-segats de la península per passar a l'altra banda sense ser descoberts a cel obert pels seus depredadors: el falcó pelegrí i l'àliga cuabarrada, ambdós grans consumidors de coloms. A l'estiu, però, és probable que alguna parella criï als forats dels espadats.

COGULLADA FOSCA (*Galerida theklae*)

La cogullada fosca, com a tot el cap de Creus, és aquí un dels ocells més abundants. Normalment es posa sobre pedres prominents. El cant és el tret diferencial més característic de l'espècie, que es confon amb la cogullada vulgar. Van en grups de 3 a 5 individus. A l'hivern se'n solen veure d'uns 15 a uns 25 exemplars.

ROQUEROL (*Ptyonoprogne rupestris*)

Es tracta de l'única oreneta que podem observar a l'hivern a les nostres contrades. Petits grups freqüenten la zona de penya-segats interiors, llocs pedregosos, rocallosos i amb cavitats. Cal remarcar que si ens posem a la carena en un lloc degudament escollit, els podrem veure de molt a prop, car solen sortir d'un vessant per volar sobre la carena, tornant al mateix punt una i altra vegada. L'hivernada d'aquest hirúndid és composta per uns 15-20 exemplars, tot i que hi ha variacions en la població.

TITELLA (*Anthus pratensis*)

Les titelles i piules són característiques de paisatges oberts, camps, prats i glevers. La titella és l'espècie més representativa d'aquest gènere d'ocells tan difícil d'identificar.

La trobarem a l'inici de la península i als prats interiors (poc nombrosos). No és massa freqüent a causa de la manca d'hàbitats concrets on troba aliment. Tot i això les observacions dels 5-10 exemplars no són escasses.

CÒLIT NEGRE (*Oenanthe leucura*)

El còlit negre és un ocell sedentari que cria i hiverna a la zona, tot i que en un nombre força reduït. El cap Norfeu, amb els seus penya-segats, proporciona bones zones d'alimentació per aquest ocell. Tot i això, la vegetació, cada cop més frondosa a causa de la manca d'incendis, va guanyant terreny en detriment de les espècies rupícoles com aquesta. Això fa que el còlit negre no sigui tan abundant aquí com a les zones del voltant. No obstant això, als roquissars de vora el mar és gairebé segur que en veurem algun exemplar, buscant invertebrats que viuen a les esquerdes de les roques.

BITXAC COMÚ (*Saxicola torquata*)

El bitxac és un petit moixó característic dels prats de la plana. Al cap Norfeu hi manquen prats, però en canvi hi ha un hàbitat en el qual també el bitxac s'hi adapta cada cop amb més solidesa: la garriga. L'observarem sempre a la part més plana de la carena.

Aquest ocell és sedentari i el nombre d'exemplars és d'entre 4 i 8. Mai presenta gregarismes, però tot i això és molt vistós pels seus colors, constants moviments a la recerca de petits invertebrats i pel seu costum de situar-se en branques prominents.

PASSERELL (*Acanthis cannabina*)

Així com la cardina, el passerell és present en un nombre més elevat a les nostres terres a l'hivern. Podrem observar-lo sobretot en camps, hàbitats que manquen al Norfeu, però tot i aquestes condicions, sempre hi ha algun exemplar voltant les garrigues del Norfeu en un nombre reduït.

PINSÀ (*Fringilla coelebs*)

Com a més característic dels fringíl·lids, el pinsà reforça la població sedentària a les nostres terres en el període hivernal. Sol estar a la plana en grans camps i prats però també freqüenta hàbitats diferents com són boscos, garrigues, etc. La població hivernant d'aquest ocell fluctua segons la cruesa de l'hivern a la resta d'Europa.

GAFARRÓ (*Serinus serinus*)

Aquest petit moixó fringíllid freqüenta hàbitats un xic diferents dels seus parents. Aquest l'observarem gairebé sempre en llocs arbrats, bàsicament pinedes i petits suros. Tot i això el podem observar en grups mixtos amb cardines. A l'època de cria és més freqüent que en el període hivernal.

PARDAL COMÚ (*Passer domesticus*)

El Cap Norfeu és un dels pocs llocs que resten a l'Empordà on el pardal no és present de forma permanent. L'aïllament del cap i la manca d'assentaments hàbitats dificulten la vida d'aquest ocell antropofílic. No obstant això, a les cales properes a la cria, i davant les cabanes de pastor de la banda nord on la brolla no és gaire espessa, és possible veure alguns pardals (fins a 30 individus), barrejats amb els fringíllids hivernants.

PARDAL DE BARDISSA (*Prunella modularis*)

Tal com diu el seu nom, el pardal de bardissa és un moixó característic de petits boscos i arbusts. Només és present al cap Norfeu a l'hivern i viu entremig de bardisses, fet que en fa difícil l'observació, junt als seus costums i colors, apagats i discrets. Calculem que la hivernada pel pardal de bardissa s'efectua en poc nombre i, per tant, la seva observació no és, ni molt menys, assegurada.

CERCAVORES (*Prunella collaris*)

Al cap Norfeu no vam veure cap cercavores durant l'hivern 89-90, tot i que aquest ocell que cria a l'alta muntanya era present, com cada any, a la serra de Verdera. En canvi hi ha hagut una quinzena d'exemplars passant l'hivern 90-91 (18 individus el 29-12-90). La raó per la qual aquests ocells s'han apropiat fins al nivell del mar aquest hivern, suposem que ha estat el fred i la neu, que ha arribat fins i tot a la serra de Rodés.

Els grups de cercavores, de fins a 8 individus, els vam observar fins ben entrat el mes de març, a la cara nord, des de les cabanes de pastor fins a la punta. Es deixen apropar molt. Contràriament amb el que és normal en aquesta espècie, no s'estaven en zones descobertes amb abundant rocam, sinó que els vèiem en pendents coberts amb abundant vegetació arbustiva i arbres esparsos.

COTXA FUMADA (*Phoenicurus ochruros*)

La cotxa fumada és en principi un visitant hivernal al cap Norfeu. Cal dir, però, que hem trobat 4 nius en forats a la roca, els quals, pel que sembla, són d'aquest ocell. Podria tractar-se, doncs, d'un nidificant escàs que a l'hivern es veu acompanyat per altres individus de la seva espècie, procedents de zones més altes i fredes.

Durant els mesos de desembre i gener és gairebé impossible no veure'n algun exemplar, posat als arbrets de l'altiplà o a les roques; de fet se'l pot veure pertot. Creiem que és un dels habitants hivernals més comuns al cap Norfeu. Tot i que en algunes excursions al mes de febrer hem observat molt pocs individus, normalment la densitat de cotxa fumades és remarcable.

PIT-ROIG (*Erithacus rubecula*)

El pit-roig és sedentari a la zona tot i que a l'hivern la població indígena es veu reforçada amb individus procedents del nord i centre d'Europa. Tot i que quan se'n veuen més és durant les migracions, alguns es queden a passar l'hivern al cap Norfeu. Les observacions són sempre d'individus solitaris, car es tracta d'una espècie molt territorial fins i tot fora de l'època de cria. Ocupa normalment les zones on la vegetació arbustiva és força desenvolupada, com a l'extrem sud-est i la cara nord. Cal remarcar que, com la merla i el tord, el pit-roig sembla força sensible al vent: en dies de tramuntana es refugia a la cara sud, i quan bufa llevant s'amaga a les valls més frondoses.

MERLA BLAVA (*Monticola solitarius*)

La merla blava es pot veure durant tot l'any al cap Norfeu ja que és un ocell sedentari molt freqüent, tant a l'hivern com en època de cria. Els seus hàbits rupícoles no impedeixen que al cap Norfeu pugui ser observada a zones força arbrades, sempre i quan hi hagi alguna roca, per petita que sigui. És a la punta, però, on és més fàcil observar-la, posada a les roques dominants o cercant aliment a les parets més amagades.

TORD (*Turdus philomelos*)

El tord és un ocell característicament hivernant. Sol estar a llocs arbrats, tot i que sovint el veurem alimenant-se de cucs o cargols a terra, a petits prats o entremig de garriga, lloc on l'aixecarem si hi passem a prop. No hivernen a la zona gaires exemplars, perquè hi ha zones properes òptimes per aquesta espècie, com són els oliverars del voltant de la serra de Rodés.

MERLA (*Turdus merula*)

La merla és un altre túrdid, però més característic de zones humides, rierols i bardisses. Al cap Norfeu l'observarem a les petites valls humides amb vegetació aquàtica, llocs on s'amaguen i s'aixequen fent el característic crit d'alerta i passen l'hivern algunes desenes d'individus, tot i que són difícils de veure perquè habiten en zones de difícil accés.

TALLAROL DE CASQUET (*Sylvia atricapilla*)

Ocell típicament hivernant, força abundant. Hem constatat un augment en el nombre d'exemplars en el segon hivern del nostre estudi, segurament per les baixes temperatures, que han fet que molts ocells baixessin fins al nivell del mar a hivernar, on les temperatures són més suaus.

TALLAROL CAPNEGRE (*Sylvia melanocephala*)

Contràriament amb el que passa amb el tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*), el tallarol capnegre sofreix una lleugera davallada dels seus efectius. Possiblement aquesta davallada sigui tan sols aparent, i es pugui justificar amb el fet que la seva presència és menys notòria a l'hivern.

Aquest ocell, habitant típic de la garriga, és molt freqüent aquí, ja que aquesta cobreix pràcticament la totalitat del terreny a causa de la tala gairebé total del bosc mediterrani original, format bàsicament per suros i alzines. Després de les tales i els incendis, la zona queda coberta per la garriga. És un ocell característic del cap Norfeu (l'hem observat en el 100% de les sortides).

TALLARETA CUALLARGA (*Sylvia undata*)

Com els altres tallarols, la tallareta cuallarga també habita la garriga. És molt freqüent (també l'hem observat en el 100% de les sortides), encara que no tant com el tallarol capnegre.

MOSQUITER COMÚ (*Phylloscopus collybita*)

Aquest ocell només s'acosta al Norfeu per hivernar. Aquí, viu a la garriga. A causa del fred d'aquest últim hivern n'hem observat un augment dels efectius, i de les observacions. Així l'hivern passat tan sols el vam observar en una ocasió, mentre que les vegades que l'hem observat aquest hivern han estat set.

CARGOLET (*Troglodytes troglodytes*)

Aquest diminut ocell, l'hem observat només durant aquest últim hivern, també a causa de la fredor d'aquest. L'hem observat d'una manera molt irregular, havent-hi un dia, el 8-12-90, en què n'observàrem en gran quantitat, i en canvi, al cap de dos caps de setmana, tan sols en vam veure dos exemplars. S'està normalment a la garriga. Com a fet curiós destacarem que es deixen acostar molt i molt, cosa que indica que són exemplars provinents del nord d'Europa.

BRUEL (*Regulus ignicapillus*)

Aquest ocell, també molt petit, l'hem observat durant els dos hiverns. Com en el cas de molts altres ocells, l'hem observat d'una forma molt més regular i en més quantitat durant aquest últim hivern. També habita la garriga, encara que sovint el veiem als pins. Segurament el fet que tants passeriformes utilitzin la garriga, sigui degut al fet que els ofereix un refugi molt segur, pel seu gruix, contra possibles depredadors i contra el vent, que és molt fort a la zona.

PELA-ROQUES (*Tichodroma muraria*)

Alguns exemplars d'aquest ocell de muntanya a l'hivern baixen fins al cap de Creus a hivernar. Al cap Norfeu, com a mínim aquests dos últims hiverns, hi ha hivernat un sol exemplar, que segurament deu formar part de la població de la resta del cap de Creus. Al principi vam creure que es tractava d'un individu que havia realitzat un desplaçament des del nucli de la població hivernant. Ara, però, som del parer que es tracta d'un ocell que sojorna al cap Norfeu, concretament als penya-segats de la banda del Canadell, ja que l'hem observat en més d'un 50% de les visites en època hivernal.

BOTXÍ (*Lanius excubitor*)

Aquest ocell no l'hem vist mai dins el Cap Norfeu pròpiament dit on la vegetació arbustiva està molt desenvolupada i creiem que és massa espessa pels requerits caçadors de l'espècie.

On l'observem amb regularitat és a la banda nord del camí, que va a cala Jóncols, una zona que pateix regularment els incendis que mantenen la vegetació baixa. Normalment està posat al pals de telègrafs, arbrets o altres punts prominents. El botxí és sedentari a Catalunya, i per tant al cap Norfeu. Necessita zones descobertes, amb arbustos i arbres dispersos, tranquil·les i on no s'utilitzen pesticides. El cap de Creus reuneix tots aquest requeriments, però no sabem del cert si hi cria o és només un hivernant.

MALLERENGA CARBONERA (*Parus major*)

La mallerenga és força comuna a l'hivern al cap Norfeu. Com passa a d'altres zones on els incendis forestals no han estat gaire freqüents els últims anys (com per exemple a la punta Falconera), al cap Norfeu els pins són força abundants, i proporcionen un hàbitat idoni per l'espècie. És fàcil d'observar-la a la cara nord, volant entre els pins en solitari.

ESTORNELL (*Sturnus vulgaris*)

L'estornell hiverna en gran nombre a l'Empordà. És especialment comú als olivars, com ara els que hi ha vora Roses o Cadaqués. Al cap Norfeu no n'hi ha, d'oliveres, i per tant, l'estornell no és tan freqüent com a les zones veïnes. Tot i que alguns autors citen la presència d'un dormidor a la Punta de la Figuera, cal dir que almenys des del 89 cap estornell s'hi ha acostat, ni de nit ni de dia.

CAUA (*Corvus monedula*)

La caua és sedentària al Norfeu, on viu una població d'una trentena d'individus que es reproduïxen als espadats de davant del Bisbot.

Gairebé mai hem observat gralles sobrevolant el Norfeu o posades un xic per tot arreu, com fan en altres contrades. Aquí però, quan hi són, sempre estan al voltant del Bisbot, volant en grup o posades a les roques. Cal pensar, doncs, que s'alimenten fora del cap Norfeu, als abocadors, i passent la nit vora el Bisbot.

CORB (*Corvus corax*)

El corb cria, tot i que en poc nombre, a la península del cap de Creus. Al cap Norfeu és poc freqüent a l'hivern, ja que la majoria que el visiten ho fan a l'època de dispersió dels joves (finals d'estiu). Tot i això, la presència d'un niu de considerables dimensions a la cara sud del cap, fa pensar que alguna parella pot haver criat a la zona.

Als mesos freds es pot veure algun individu de tant en tant, molestant els grans rapinyaires o cercant aliment. Als mesos de gener i febrer és quan se'l veu amb més freqüència, en una ocasió fent uns picats espectaculars que semblaven ser una parada nupcial.

CARDINA (*Carduelis carduelis*)

La cardina és un fringíllid molt abundant a les nostres terres, sobretot a l'hivern, tot i que el Norfeu no és un lloc òptim per aquest gènere, car hi ha excessius paratges rocallosos. S'hi presenten en gran nombre a l'hivern, però sempre a les zones interiors, de petits prats, i sempre allunyats del litoral.

ANNEX

ALTRES OCELLS OBSERVATS EN ÈPOCA HIVERNAL

NOM COMÚ	NOM CIENTÍFIC	CITES EN TEMPORADA HIVERNAL
Baldriga cendrosa	<i>Calonectris diomedea</i>	2 el 13-01-91
Corb marí emplomallat	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	5 el 21-01-91
Martinet blanc	<i>Egretta garzetta</i>	1 el 27-01-91
Arpella	<i>Circus aeroginosus</i>	1 el 29-12-90
Gavina capnegra	<i>Larus melanocephalus</i>	2 el 29-12-90
Cuereta torrentera	<i>Motacilla cinerea</i>	1 l'11-02-90
Griva	<i>Turdus viscivorus</i>	1 el 13-01-91
Lluer	<i>Carduelis spinus</i>	5 el 29-12-90
Trencapinyes	<i>Loxia curvirostra</i>	1 el 29-12-90
Pardal xarrec	<i>Passer montanus</i>	1 el 29-12-90
Pardal roquer	<i>Petronia petronia</i>	1 el 29-12-90
Garsa	<i>Pica pica</i>	1 el 04-02-90
Gratapalles	<i>Emberiza cirrus</i>	1 el 21-01-90

ZONES FREQUENTADES PELS OCELLS HIVERNANTS AL CAP NORFEU

